

KESKKONNAAMET

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Teie 22.06.2026 nr 13-3/2222-1
info@mkkm.ee

Meie 07.08.2026 nr 6-5/26/11916-2

**Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi
eriplaneering ja selle keskkonnamõju
strateegilise hindamise aruande eelnõud**

Esitasite¹ planeerimisseaduse (PlanS) § 37 lg 1 alusel Keskkonnaametile kooskõlastamiseks Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu² (REP) ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande³ (nimetatud ka: mõjude hindamise aruanne⁴) eelnõud.

Teie kirja kohaselt on planeeringu eesmärk kavandada Eesti-Läti neljanda elektriühenduse Eestis paikneva osa terviklik ruumilahendus elektriühenduste ja nendega funktsionaalselt koos toimivate ehitiste rajamiseks. Sobivat trassikoridori otsiti 6314 km² suurusel planeeringualal, mis ulatub Paide linnast Lihula linna suunas ning läbi Suure väina Saaremaa edelarannikule. Omavalitsuste ja kogukondadega tehtud koostöö ning mõjude hindamise tulemusel eelistatud lahenduse järgi algab trassikoridor Paide alajaamast ning kulgeb Järvakandi, Rumba ja Lihula kaudu Pivarootsi rannikuni ning sealt edasi merekaablina. Saaremaal jätkub ühendus idarannikul maakaablina Mägi-Kurdla alajaamani ning sealt edasi õhuliinina läbi saare keskosa. Saaremaa läänerrannikul Kotlandi piirkonnas suundub ühendus edasi Läti poole.

PlanS § 37 lg 1 kohaselt esitatakse kooskõlastamiseks REP-i asukoha eelvaliku otsuse eelnõu koos KSH esimese etapi aruandega. PlanS § 30 lg 1¹ kohaselt detailse lahenduse koostamisest loobumisel ja REP-i kehtestamisel asukoha eelvaliku alusel kohaldatakse REP-i koostamisel asukoha eelvalikule sätestatud nõudeid, välja arvatud PlanS §-s 41 sätestatud nõudeid. PlanS § 41 reguleerib REP-i asukoha eelvaliku otsuse ja KSH esimese etapi aruande vastuvõtmist.

REP-i seletuskirja⁵ ptk-i 1 kohaselt on käesolev planeeringulahendus koostatud eesmärgiga kehtestada REP asukoha eelvaliku otsuse alusel. Kuna REP-i kehtestamisel asukoha eelvaliku alusel ei ole alates 18.07.2025 enam vaja teha eraldi vastuvõtmise otsust (PlanS § 30 lg 1¹; ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse § 30⁹), ei ole Majandus- ja

¹ Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 22.06.2026 kiri nr 13-3/2222-1, registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 22.06.2026 nr 6-5/26/11916 all.

² „Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneering. Planeeringu seletuskiri“ (Skepast&Puhkim OÜ, töö nr 24000064, versioon 01.07.2026) koos lisadega ja kaardirakendusega.

³ „Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu elluviimisega kaasnevate mõjude hindamine. Mõjude hindamise, sh KSH aruande eelnõu“ (Skepast&Puhkim OÜ, töö nr 24000064, versioon 29.06.2026) koos lisadega.

⁴ Aruande ptk-i 2 kohaselt on aruandes käsitletud nii KeHJS-i kohaseid mõjusid kui planeerimisseaduse kohaseid asjakohaseid mõjusid.

⁵ „Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneering. Planeeringu seletuskiri“ (Skepast&Puhkim OÜ, töö nr 24000064, versioon 01.07.2026)

Kommunikatsiooniministeerium koostanud ega kooskõlastamiseks esitanud Eesti-Läti neljanda elektriühenduse REP-i asukoha eelvaliku otsuse eelnõud. Selle asemel on kooskõlastamiseks esitatud Eesti-Läti neljanda elektriühenduse REP ning selle KSH aruanne koos lisadega.

Olete palunud esitada kooskõlastus hiljemalt 09.08.2026. Kirjas märgite, et PlanS § 37 lg 2 kohaselt, kui kooskõlastaja või arvamuse andja ei ole ettenähtud aja jooksul planeeringu ja mõjude hindamise aruande eelnõu saamisest kooskõlastamisest keeldunud või arvamust avaldanud ega ole taotlenud tähtaja pikendamist, loetakse planeering ja mõjude hindamise aruande eelnõu kooskõlastaja poolt vaikimisi kooskõlastatuks.

Keskkonnaamet jätab, tuginedes PlanS § 2 lg-le 3, § 4 lg-le 4, § 37 lg-le 1, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) §-le 40, Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määruse nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“ § 3 p-le 2, Eesti-Läti neljanda elektriühenduse REP-i ja selle KSH aruande kooskõlastamata, kuna puudub veendumus, et ebasoodsad mõjud Natura 2000 võrgustiku ala kaitse eesmärkidele on välistatud ning et esitatud muude märkuste alusel planeeringulahendus ei muutu. Seetõttu ei ole REP ja selle KSH aruanne kooskõlas KeHJS §-ga 40 ja § 45 lg-ga 2.

1. REP-i kaardirakenduse⁶ kaardikihile „hoonestusload“ ei ole kantud Saare Wind Energy OÜ eksportkaabli ja meretuulepargi hoonestusluba. Kaardirakenduse hoonestuslubade kihil on toodud vaid osa hoonestusloa saanud või taotluse menetluse faasis olevatest objektidest. Palume hoonestuslubade kiht üle vaadata ja ajakohastada.
2. REP-i seletuskirja ptk-s 2 (lk 12) on toodud: „Saaremaa läänerrannikult Läti suunas kavandatav merekaabliühendus on elektriühenduse tervikliku toimimise seisukohalt vajalik, kuid selle trassikoridor ja tehniline lahendus ei kuulu käesoleva riigi eriplaneeringu lahendusse ning määratakse eraldi hoonestusloa menetluses.“

Siiski jääb ebaselgeks, mis menetluse raames leitakse trass Kotlandi alajaamast mere rannani – seda maismaa osa hoonestusload ei hõlma. Palume lisada vastav täiendus.

3. REP-i seletuskirja ptk-s 3.7.1. on toodud: „Kotlandi alajaama lahenduses arvestatud ühe 330 kV Mägi-Kurdla alajaama suunduva õhuliini, kahe kuni 275 kV läänerrannikule suunduva merekaabli ning perspektiivse 110 kV valmidusega.“

Palume täpsustada, kas siin on mõeldud seda, et alajaamast suunduvad kaks kaablit mere suunas – need kaablid on seotud hoonestusloaga ja suunduvad Lätti.

4. KSH aruande alaptk-s 8.3.2.3. nimetatakse, et varasemalt teostatud alajaamade müramõõtmiste alusel on helirõhutasemed alajaamade territooriumite piiridel 45–55 dB. Kuna erinevate alajaamade korral müraallika kaugus alajaama territooriumi piirist ei ole tõenäoliselt alati sama, siis palume täpsustada, millisel kaugusel müraallikast saadi mõõtmistel helirõhutasemed 45-55 dB.
5. KSH aruande alaptk-s 8.3.2.3. on toodud loetelu kavandatavate alajaamade asukohtade kaugustest lähimatest eluhoonetest (st müratundlikest hoonetest), kusjuures lähim eluhoone paikneb 90 m kaugusel Paide alajaamast. Aruandes (lk 93) ka nimetatakse, et mürahinnangu koostamisel tuleb arvestada müranõuete tagamise vajadusega elamumaa piiril, maatulundusmaa puhul õueala piiril. Kuna lubatud müratase tuleb tagada elamumaa piiril

⁶ Kättesaadav: [Eesti-Läti IV elektriliini ühendus - Riigi eriplaneering](#)

ja maatulundusmaa puhul õueala piiril, siis KSH aruandesse lisada ka andmed alajaamade kauguste kohta elamumaa ja/või õueala piiridest.

6. Kavandatava tegevusega kaasneva müra mõju hindamisel on lähtutud tingimusest, et iga alajaama projekteerimise etapis tuleb teostada mürahinnang. Seda on rõhutatud KSH aruande alaptk-s 8.3.2.3. (lk 92): „Käesolev hinnang alajaamade võimaliku mürahäiringu kohta on oletuslik (puudub info alajaamadesse kavandatavate trafode kohta) ning on antud analoogiatele tuginedes. Käesolevas etapis teadaolevate lähteandmete ja vahemaade korral müratundlike hooneteni ei saa kindlalt väita, et müratõkkeseinte rajamine alajaamades pole vajalik. Selle kindluse annab projekteerimise etapis teostatav mürauuring, mis võtab arvesse alajaamadesse kavandatavate trafode tüübid ja helirõhutasemed“ ja alaptk-s 8.3.2.5. (lk 93): „Trafode müratõkkeseinte lõplik vajadus tuleb täpsustada projekteerimise staadiumis täiendava mürahinnangu põhjal, kui on teada eeldatavate trafode tüüp ja nende helivõimsustase LwA (dB). Mürahinnangu koostamisel tuleb arvestada müranõuete tagamise vajadusega elamumaa piiril, maatulundusmaa puhul õueala piiril“. Ptk-s 10 on „Inimeste tervis, heaolu ja vara“ all (lk 439) nimetatud, et: „Alajaamade puhul võib kasutusaegne müra vajada projekteerimisel täpsustamist ning vajadusel müratehnilisi lahendusi.“

Lähtudes KSH aruande alaptk-des 8.3.2.3. ja 8.3.2.5. esitatud konkreetsest tingimusest mürauuringu teostamise osas, palume sõnastada KSH aruande lk 439 toodud lause selliselt, et alajaamade projekteerimise etapis tuleb (st, et on kindel tingimus) teostada mürahinnang. Kõnealune meede tuleb kanda ka REP-i seletuskirja tingimuste hulka.

7. KSH aruande alaptk-s 8.2.2 on märgitud: „Need on kaardistatud kaevandusalad, kus Maaameti geoportaali andmete kohaselt kaevandamist täna ei toimu.“ Kuna tegemist on ajas muutuva infoga, siis palume lisada, mis kuupäeva seisuga on andmed võetud.
8. KSH aruande alaptk-s 8.5.1. on märgitud, et: „Maavaravarudele mõju hindamiseks on analüüsitud kavandatava elektriühendusega kattuvaid maardlaid, mäeeraldisi, kaevandamisloa taotlusi, levialasid ja perspektiivalasid kaardianalüüsina.“ Palume selguse huvides ära märkida, et kas seejuures on arvestatud ka kattuvust uuringuruumidega ja taotletavate uuringuruumidega.
9. KSH aruande alaptk-s 8.5.2.2 on märgitud: „Alternatiivi Paiküla–Veere 1-1–Mägi-Kurdla trassikoridor kattub OÜ Agnus Grupp poolt esitatud geoloogilise uuringuloa taotlusega Ooremaa V uuringuruum (reg kaardi nr 132).“ Palume aruande tekstis täpsustada, kui suures ulatuses on kattumine. Samuti palume KSH aruandes välja tuua, kas KSH aruande lk 114 toodud alternatiivide võrdluses on mõjusid hinnatud taotletavale uuringuruumile ning kas ja kuidas on planeeringu koostamisse kaasatud OÜ Agnus Grupp.
10. KSH aruande alaptk-s 8.5.2.6. ja 8.5.4. on kajastatud taotletavat Rüütja V liivakarjääri. Täpsustame, et Rüütja V liivakarjääri keskkonnaluba anti 12.06.2026.
11. KSH aruande alaptk-s 8.5.3.6. on märgitud, et Tõnumaa turbatootmisala asub trassikoridorist 280 m kaugusel. Samas on märgitud, et: „Kui trassilõigust 6 otsustatakse selle trassialternatiivi kasuks, on projekteerimise etapis soovitatav teha koostööd kaevandaja ja Keskkonnaametiga, et korrastamisprojekti täpsustada turbavälja loodenurgas võimaliku haljastamise ulatust.“ Palume välja tuua, et kas ja kuidas on planeeringu koostamisse kaasatud kaevandamisloa omanik.

Sama küsimus Lokuta turbatootmisala ja Rüütja V liivakarjääri kohta (KSH aruande alaptk 8.5).

12. KSH aruande alaptk-s 8.8.3.1. (lk 158) on heljumi kontsentratsiooni mõõtmiseks kasutatud segiläbi erinevaid ühikuid (mg/l ja g/m³). Võimalik, et teisendusveana, aga võib-olla ka mingitel muudel põhjustel esineb ka vastuolu esitatud andmete vahel: väidetakse, et heljumi looduslikud kontsentratsioonid erinevad kuni 30 000 korda (mis on iseenesest uskumatult suur number), kuid tekstis eespool toodud kontsentratsioone võrreldes on võimalik tuvastada siiski mõnekordne erinevus. Palume mõõtühikud ja esitatud arvud üle kontrollida.
13. KSH aruande alaptk-s 8.8.3.1. on toodud: „Kummagi õigusaktiga ei ole ΣPCB ja ΣPAH piir- ja sihtväärtusi kehtestatud ning seetõttu ei ole nende saasteainete sisalduse uurimine vajalik.“

Selgitame, et siseriiklike piirväärtuste puudumine ei tähenda, et uuringud ei ole vajalikud. HELCOM süvendamise ja kaadamise juhise kohaselt tuleb ΣPCB ja ΣPAH analüüsid võtta, kui objektiivse teabe kohaselt ei saa ohtu välistada. TalTech Meresüsteemide Instituudi poolt 2015. aastal koostatud juhendi „Süvendamise ja kaadamisega kaasneda võiva keskkonnamõju kaalumise ja sellega arvestamise juhendi koostamine“⁷ lk 10 on tehtud ettepanek piirväärtuste sätestamiseks. Kui piirväärtusi ei ole kehtestatud, siis tuleb lähtuda Eesti süvendamise ja kaadamise juhise lk 10 tehtud ettepanekust piirnormide kehtestamiseks⁸.

14. KSH raames on viidud läbi Natura 2000 alade võrgustikku kuuluvate linnu- ja loodusala terviklikkuse säilimise kontrolliks nn Natura hindamine, sh asjakohane hindamine (KSH aruande alaptk-d 8.10 ja 8.11). KSH aruandes on kirjeldatud Natura asjakohase hindamise lähtealused. Märgime, et vastavalt KeHJS § 45 lg-le 2 võib strateegilise planeerimisdokumendi kehtestada juhul, kui seda lubab Natura 2000 võrgustiku ala kaitsekord ning strateegilise planeerimisdokumendi kehtestaja on veendunud, et kavandatav tegevus ei mõjuta ebasoodsalt selle Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkust ega kaitse eesmärki. Paraku esitatud KSH aruande osaks olev Natura asjakohase hindamise materjalid ei loo veendumust, et ebasoodsad mõjud Natura alade kaitse-eesmärkidele ja seeläbi alade terviklikkusele oleks välistatud. Vastavalt Euroopa Komisjoni koostatud juhendmaterjalidele (millele on KSH aruandes ka viidatud) tuleb asjakohase hindamise läbiviimisel lähtuda ettevaatusprintsipist, asjakohane hindamine peab olema piisavalt üksikasjalik ja põhistatud, et tõendada negatiivse mõju puudumist, võttes aluseks parimad teaduslikud valdkonnateadmised. Asjakohase hindamise aruanne peaks olema piisavalt üksikasjalik, et oleks võimalik aru saada, kuidas ja milliste teaduslike andmete alusel jõuti lõppjärelduseni.

Kahjuks ei ole KSH aruandes esitatud Natura asjakohases hindamises täielikult käsitletud maa- ja merekaablite ehitusprotsessi, mille alusel oleks võimalik sisuliselt hinnata ka looduskooslustele tekkiva kahjustuse olulisust. Samuti on muid märkusi Natura hindamise kohta. Peamised puudused, mille alusel palume Natura asjakohast hindamist täiendada.

- 14.1. Kaablite ehitustöid ja sellega kaasnevaid mõjusid on Natura asjakohases hindamises käsitletud lühiajaliste ja pöörduvate mõjudena. Seevastu nt REP-i seletuskirja p-s 4.7.5.12. kirjeldatakse, et rannikulõiguses tuleb arvestada, et tööde maht ja tehnoloogia võivad nõuda mitme kuu vältel ligipääsu kaeve- ja veomasinatele, elektriühenduse tehnilises kirjelduses märgitakse, et on vajalik hea ligipääs ja tugevdatud teed erinevatele kaeve- ja veomasinatele ning märgitakse ka ehitustegevuse läbiviimiseks rajatavaid teid. Merekaabelliini ehitusel märgitakse ehitusmasinate

⁷ Kättesaadav: [Eesti tegevuskava lisadega täiendatud 3.pdf](#)

⁸ Anderson, K., Kaldma, A., Kikas, L. 2026. [Juhend meretuuleparkide ja muu mere arenduse mõju hindamiseks veemajanduskavade ja merestrateegia eesmärkidele](#). Lk 65

liikumise tagamiseks võimalikku vajadust täiendava kivi- või killustik-täitepinnase rajamiseks erosiooni vähendamiseks ja kalda kindlustamiseks. Rõhutame, et asjakohases hindamises tuleb lähtuda ettevaatusprintsipist ning kui täpsed ehitustehnilised asjaolud ei ole hindamise ajal selged, tuleb hindamisel võtta aluseks kõige enam mõju avaldav stsenaarium. Seega on asjakohases hindamises oluline täpsustada (soovitavalt ka graafiliselt illustreerida), millisele kooslustele ehitusaegne koormus avaldub ja kuidas siiski kooslused sellisest koormusest taastuvad (eriti arvestades et kirjeldatud pika ehitusperioodi jooksul eeldatavasti esineb ka ebasobiva ilmastikuga perioode, nt vihmaperioodid, mil pinnase kandevõime oluliselt võib halveneda). Märkima peab, et mitmeid Natura asjakohases hindamises nimetatud leevendavaid meetmeid (KSH aruande alaptk 8.10.9, nt tagasitäite pinnas tööde lõppedes siluda ning võimalikult suures ulatuses laotatakse tagasi alalt teiselaldatud niidukamar; vältida materjalide ladustamist elupaigatüüpide alal) ei ole nimetatud REP-i seletuskirjas alaptk-s 4.7.5.

14.2. Natura asjakohase hindamise käigus ei ole käsitletud rajatavat siirdemuhvi. Elektriühenduse tehnilise kirjelduse p 3.2 on siirdemuhvkaeviste olemust avatud, eskiisprojekti jooniste kohaselt on siirdemuhvid kavandatud Saaremaa rannikul Kahtla-Kübassaare loodusalale, sh antud loodusala kaitse-eesmärgiks olevatele elupaigatüüpidele. Lähtudes tehnilises kirjelduses esitatud muhvkaeviste iseloomust on asjakohase hindamise järeldused mõjude ajutise iseloomu ja pöörduvuse kohta küsitavad. Leiame, et kui ei ole võimalik välistada siirdemuhvide rajamisel ebasoodsat negatiivset mõju piirkonna elupaigatüüpidele ja seeläbi ala terviklikkusele, tuleb need rajada väljapoole Kahtla-Kübassaare loodusala.

14.3. Väga pinnapealselt ja lakooniliselt on käsitletud merekaablite paigaldamist Kahtla-Kübassaare loodusala madalmeres, kus merekaablite eelistatud (ainus) trassikoridor hõlmab väga mitmekesisest rannikuala, kus madalmeri vaheldub laidudega. REP-i seletuskirja kohaselt projekteeritakse merekaablid planeeringuga määratud 432 meetri laiusesse trassikoridori, kuid milliseid kriteeriume arvestades? Näiteks, kas Kahtla-Kübassaare looduslal läbistatakse kaablitega alal olevad laiud või paigaldatakse kaablid siiski merealadele? Asjakohases hindamises on sisuliselt käsitlemata ehitustöödega kaasnev heljumi levik ja taassetimine, samuti erinevad ehitustehnoloogiad (leevendusmeetmena on märgitud pelgalt kohustus kasutada kõige vähem kahjustavat tehnoloogiat, kuid puudub hinnang, kas see tehnoloogia tagab mõjude ebaolulisuse, vt ka märkus 14.5). Elektriühenduse tehnilises kirjelduses on märgitud, et madalates kohtades (veesügavus kuni 6 m) on võimalik süvend kaevata ujuvate parvede pealt ekskavaatoriga ning üldjuhul sellise kaevise rajamisel paigaldatakse pinnas kaevise kõrvale. Arvestades ka piirkonna üldist kaitstust avamere lainetuse eest, mis võiks kaeviku kõrvale paigaldatava pinnase laiiali uhta ning merepõhja mikroreljeefi taastada, siis antud asukohas toimub merepõhja füüsiline taastumine eeldatavasti pikaajalisemalt. Kuna ranna lähedal on veesügavused väikesed (valdavalt alla 1 m), siis taoline kaevise kõrvale paigaldav pinnas võib vallina veel enam pärssida looduslikku vee liikumist. Kas ei oleks põhjust rakendada leevendusmeetmena merepõhja silumist ja kaevise täitmist väljakaevatud pinnasega peale ehitustööd? Ka KSH aruande alaptk-s 8.10.9 merekaabli paigaldustöödega seotud kõik leevendavad meetmed ei ole nimetatud REP-i seletuskirjas ptk-s 4.7.5.

14.4. KSH aruande alaptk 8.10.3.3. (lk 175-176): Natura eelhindamise kohaselt jäävad Kahtla-Kübassaare looduslal maakaabli ja merekaabli trassikoridori alale kaitse-eesmärgiks olevad elupaigatüübid lood (6280*) rannaniidud (1630*), kadastikud (5130), veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), laiad madalad lahed (1160) ja karid (1170).

KSH aruande alaptk-s 8.10.4. (lk 180) on öeldud, et Kahtla-Kübassaare looduslal jäävad maakaabli ja merekaabli trassikoridori alale kaitse-eesmärgiks olevad elupaigatüübid laiad madalad lahed (1160), lood (alvarid – 6280*), rannaniidud (1630*) ja kadastikud (5130).

REP-i kaardirakenduse järgi läbib kaablitrass Kahtla-Kübassaare looduslal ka elupaigatüüpe vanad looduspõõsad (9010*) ja lubjarikkad madalood lüüne-mõõkrohuga (7210), mille kaitse on samuti Kahtla-Kübassaare loodusala eesmärgiks. Lisaks jääb trass u 20 meetri kaugusele elupaigatüübist vanad laialehised põõsad (9020*). Raadamisega võivad kaasneda mõjud (servaeft jms) ka väljaspool trassikoridori, seega pole mõju elupaigatüübile 9020* võimalik välistada. Mõju elupaigatüüpidele 9010*, 9020* ja 7210 ei ole analüüsitud ka Natura asjakohases hindamises (lk 183-185).

KSH aruannet tuleb täiendada Kahtla-Kübassaare looduslal mõjutatavate elupaigatüüpide osas ning hinnata kaasnevaid mõjusid ka neile elupaigatüüpidele ning vajadusel seada leevendavad meetmed (keskkonnameetmed).

- 14.5. KSH aruande alaptk-s 8.10.9. (195-196) on toodud keskkonnameetmed seoses Kahtla-Kübassaare looduslaga. Sealsed meetmed ei käsitle maakaabli paigaldamist kinnisel meetodil, kuid puudub selgitus, miks seda pole kaalutud või vajalikuks peetud.

Palume KSH aruandes käsitleda maakaabli paigaldamise alternatiivina ka kinnist meetodit ning selgitada selle meetodi sobivust või mitesobivust konkreetsetes asukohas.

- 14.6. KSH aruande alaptk-s 8.11.5.3. (lk 200-201) kohaselt on merekaabliga seonduvad ohud Kahtla-Kübassaare ja Väinamere linnualale seotud ehitusaegse häirimise ja ajutise toitumistingimuste muutusega. KSH aruande kohaselt tuleb merekaabli rajamisel tööd ajastada väljapoole kaitse-eesmärgiks olevatele linnuliikidele olulisi fenofaase.

KSH aruande alaptk-s 8.11.8. (lk 206) on öeldud, et täpsemalt on leevendusmeetmeid kirjeldatud linnustiku peatükis (alaptk 8.15.6). Leevendusmeetmete rakendamisel puudub oluline mõju linnualade terviklikkusele.

KSH aruande alaptk-s 8.15.6 on käsitletud üksnes õhuliini rajamisega seotud ajalisi piiranguid, kuid mitte maakaabelliini või merekaabli ehitamisega seotud ajalisi piiranguid.

REP-i seletuskiri ei nimeta ühtegi ajalist piirangut merekaabli ja maakaabli ehitamisele.

Millised on need linnustikule olulised fenofaasid ja nende ajaline kestus? Miks ei ole KSH aruandes nimetatud vajalikku meedet (tööde vältimine linnustikule olulisel ajal) toodud välja KSH aruande linnustiku (ala)peatükis ning REP-i seletuskirjas ja välja toodud konkreetseid ajalisi piiranguid töödele? Palume materjale täiendada.

15. REP-i kaardirakenduses ei kajastu kõik projekteeritavad kaitsealad, mida eelistatud trass hakkaks läbima, nt Liivi lahe põhjaosa looduskaitseala (id 1260211709) ja Kuumi looduskaitseala (id 1074328735). Palume üle vaadata ja ajakohastada.
16. KSH aruande alaptk-s 8.12.3. on analüüsitud kavandatava tegevuse mõju projekteeritavale Liivi lahe põhjaosa looduskaitsealale. Märjime, et planeeritava Liivi lahe põhjaosa

looduskaitseala ettepaneku tegija Eesti Ornitoloogiaühing on aktsepteerinud võimalust, et kaitseala hakkab läbima kaablitrass, milleks moodustatakse eraldi piiranguvöönd. Kehtiva looduskaitsealaseaduse alusel saab tehnovõrgu ja -rajatise rajamist sihtkaitsevööndis lubada ainult kaitseala või riigikaitse tarbeks. Piiranguvöönd võimaldaks Keskkonnaametil lubada olulise mõju puudumisel alale kaabli rajamist, seda ka juhul kui looduskaitseala moodustatakse. Maa- ja Ruumiameti hoonestuslubade kaardirakenduse järgi sai EELIS projekteeritavale kihile projekteeritav Liivi lahe põhjaosa looduskaitseala piiranguvöönd (id 1608614298), mis kooskõlastati ka Eesti Ornitoloogiaühinguga. Praegune REP kaardirakenduses olev eelistatud trass ei ühti planeeritava Liivi lahe põhjaosa looduskaitseala merealal selle trassiga. Seega on vaja Keskkonnaametil looduskaitseala moodustamisel tsoneeringut muuta ja planeerida piiranguvöönd sinna, kuhu reaalselt kaabel tuleb. Praeguse kaitse alla võtmise ettepaneku põhjenduste alusel võib eeldada, et kaitse alla võtmine on otstarbekas.

Palume REP-s ja KSH aruandes eeltooduga arvestada, sealhulgas kaitse alla võtmise ettepanekus⁹ toodud liikide ja elupaikade kaitsevajaduse ning Eesti Ornitoloogiaühingu ettepanekus esitatud arvamusega, ning vajaduse korral töötada välja asjakohased leevendusmeetmed.

17. Trassikoridor „Lihula – Rumba – Olemasoleva koridori laiendus“ (Pärnumaa, Lääneranna vald, Kirbla lähisel) külgneb Rail Baltic Seira väike-konnakotka potentsiaalse hüvitusmeetme alaga. Trassikoridor „Järvakandi – Paide – Uus õhuliini koridor“ kattub Järvamaal, Türi vallas Rail Baltic Inglise väike-konnakotka potentsiaalse hüvitusmeetme alaga.

Rail Baltic trassi vahetusse lähedusse jäävad neli väike-konnakotka elupaika (Ülemiste KLO9128967, Tõdva KLO9128603, Vahtra KLO9124392, Kaigepere KLO9136414), mis trassi ehitamisel, kas hävivad või mille seisund oluliselt halveneb. Rail Balticu rajamisel väike-konnakotka elupaikade kahjustamise mõjude hüvitamiseks kompenseeritakse elupaigad mujal Eestis, vastavalt „Must-toonekure toitumisalade inventuur ning väikekonnakotka ja laanerähni elupaikade inventuur“ aruandes (koostaja KOTKAKLUBI, Renno Nellis) toodud ettepanekutele. Eksperdi pakutud aladest moodustatakse väike-konnakotka püsielupaigad. Õhuliini trassi asukohta tuleb muuta selliselt, et olulised mõjud ja häiringud ei ulatuks valitud hüvitusaladeni. Saadame eelnimetatud aruande ja kaardikihi Teile eraldi e-posti teel.

18. KSH aruande alaptk-i 8.15.3 p-s 1.3 (lk 258) on kirjas, et metsades on vajalikud raiepiirangud vähemalt 15. aprillist 15. juulini. KSH aruande lk 282 on aga kirjas, et õhuliini ehitamiseks vajaliku raadamise läbiviimisel on üldnormina piisav, kui rakendatakse riigi poolt pesitsusrahu ajana määratletud ajavahemikku, pikendades seda nii kevade kui ka suve suunas poole kuu võrra, st metsa raadamisest liinikoridori, juurdepääsuteede jms rajamiseks hoidutakse vahemikus 1. aprillist 30. juunini.

Kuna REP-i seletuskirjas ei ole pesitsusrahu kuupäevi täpsustatud, jääb ebaselgeks, millises kuupäevavahemikus tuleb vältida raadamist. Hetkel jääb ebaselgeks, kas mõeldud on ajavahemikku 1. aprillist 15. juulini või 30. juunini? Juhul kui 15. juulini, tekib vastuolu KSH aruande tabelis 45 välja toodud tavapärasest erinevate ajaliste piirangute hulgas oleva händkakuga, kelle elupaikades on ette nähtud piirangu lõpp 30. juunil. Palume pesitsusrahu piirangute rakendamine ühtlustada.

⁹ Registreeritud Kliimaministeeriumi dokumendihaldussüsteemis 06.06.2023 nr 8-2/23/2442 ja 30.06.2023 nr 8-2/23/2442-3 all. Samuti kättesaadav Kliimaministeeriumi dokumendihaldussüsteemis 11.01.2025 nr 8-2/23/2442-9 ja Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 13.01.2025 nr 7-16/25/580 alt.

19. Eesti Ornitoloogiaühingu eksperthinnangus kavandatava Eesti-Läti neljanda elektriühenduse võimalikust mõjust linnustikule¹⁰ on leevendava meetmena kirjas, et merekaabli rajamisel on vajalik vältida tööde läbiviimist pesitsusperioodil laidude läheduses (lk 38). Sama meede peaks olema kajastatud lisaks KSH aruande Natura asjakohase hindamise (linnualadele) tulemuste peatükile (lk 200-201) ka KSH aruande alaptk-s 8.15.6 meetmete hulgas. Nagu eelnevalt on välja toodud, peaks KSH aruande alaptk-s 8.15.6 meetmete hulgas olema täpsustatud, et merekaabli rajamise ajastamisel tuleb vältida Väinamere linnuala kaitse-eesmärgiks olevate liikide olulisi fenofaase (veelindude massilise peatumise aega) ning määrata selleks ajavahemik. Samuti lisada meetmed REP-i seletuskirja tingimustena.
20. KSH aruande alaptk-s 8.15.6.1. on öeldud: „Kaitstavatele linnuliikidele olulistes piirkondades piiritleti liinilõigud, kus tööde läbiviimiseks tuleb arvestada leevendusmeetmete erineva ulatuse ja erinevate piiranguaegadega. Viimased vastavad Keskkonnaameti juhendmaterjalile. Liinilõigud, kus ajaline piirang on vajalik, on esitatud järgnevas tabelis (Tabel 45) ja REP-i kaardirakenduses.“
- REP-i kaardirakendusest ei õnnestunud vastavaid leevendusmeetmeid leida. Palume üle kontrollida, kas need ikka on kaardirakendusse lisatud ja kui on, siis anda täpsem viide.
21. KSH aruande alaptk-s 8.15.6.1. on viidatud metsise kaitse tegevuskava eelnõule. Märkime, et tegevuskava on nüüdseks kinnitatud (Keskkonnaameti 06.07.2026 korraldusega nr 1-3/26/235). Palume ajakohastada.
22. KSH aruande alaptk 8.15.6.1., metsise ökoduktid. REP-i ja KSH käigus on üldiselt tehtud põhjalik töö, kuid selle meetme efektiivsus sõltub ka sellest, kas väljaspool trassikoridori ja valitud ökodukti jätkub püsimeets. Seetõttu on vajalik ökoduktide ettepanekud pikendada vähemalt 1 km pikkuselt, kanda parim võimalik liikumiskoridor REP-i kaardikihtidele ja kavandada meetmed raietele ning selleks kaasata ka Riigimetsa Majandamise Keskus. Märkime, et näiteks Liivi lahe elektriühenduste riigi eriplaneeringuga, milles kavandati analoogsed metsise ökoduktid, määratleti ka metsamajandamise piirangutega alad, mis peaksid tagama ökoduktide toimivuse.
23. KSH aruande alaptk-s 8.15.6.2. on öeldud: „Hukkunud lindude otsimiseks ja hukkamissageduse arvutamiseks vajalike testide läbiviimiseks valitakse välja seirelõigud peale eelistatud trassialternatiivi väljavahetamist. Valimisse võetakse nii liinimärgisteta lõike nii avamaal kui metsamaastikus.“ Lause tundub poolik. Ilmselt on mõeldud, et valimisse võetakse nii liinimärgistega kui liinimärgisteta lõike nii avamaal kui metsamaastikus. Palume parandada.
24. KSH aruande alaptk-s 8.15.6.2. on välja pakutud hukkamissageduse seire. Seire metoodikas tekitab küsimusi, miks on vaja hukkunud lindude säilimise testis jagada linnulaibad 2-3 suurusklassi. Selline õhuliin on ohtlik vaid suurtele lindudele, seega palume põhjendada, miks on vaja linnulaipade jagamist suurusklassidesse.
25. Palume lisada KSH aruande alaptk-i 8.17 analüüs, kas planeeritava arendusega võib kaasneda oluline loodusdirektiivi ja merestrateegia elupaikade kadu (lähtuda Keskkonnaagentuuri analüüsi¹¹ metoodikast).

¹⁰ Kättesaadav: [EL_IV_linnustik_aruanne_MUDETUD_29_10_2025.pdf](#)

¹¹ Keskkonnaagentuuri 2024 analüüs „LoD mereelupaikade ja meretuuleparkide analüüs“. Kättesaadav: [20241211 - KAUR - LoD mereelupaikade analüüs_0.pdf](#)

26. Metsaseaduse § 23 lg 1 kohaselt on vääriselupaik (edaspidi ka VEP) ala, kus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemise tõenäosus on suur. Sama § lg 3 kohaselt korraldab riigimetsas vääriselupaiga kaitset riigimetsa majandaja (RMK) vastavalt keskkonnaministri 04.01.2007 määrusele nr 2 „Vääriselupaiga klassifikaator, valiku juhend, kaitse korraldamine ning vääriselupaiga kaitseks lepingu sõlmimine ja kasutusõiguse tasu arvutamise täpsustatud alused“ (määrus).

Määruse § 26¹ lg 2 järgi on avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja riigimetsas asuvas Eesti looduse infosüsteemi kantud VEP-is keelatud raie, välja arvatud erandkorras tehtav raie Keskkonnaameti nõusolekul. Vastavalt määruse seletuskirjale on taolisteks raieteks nt teekaitsevööndi, maaparandussüsteemide ja elektriliinide hooldustööd, kergliiklustee rajamine ja riigikaitseliste objektidega seotud tegevused. Erandkorras teostatav raie saab olla ka ohtlike puude eemaldamine või VEP ellujäämise parandamiseks teostatav raie. Eramaal olevates VEPides, mille kaitseks on sõlmitud notariaalne kaitseleping, on sarnaselt keelatud raie.

Vääriselupaigad eeldavad säilimiseks looduslikku arengut ning minimaalset inim mõju. VEP-d võivad hävida otseste (elupaikade vahetu hävimine ja killustumine kavandatud ehitiste rajamise käigus) ja/või kaudsete mõjude (veerežiimi ja valgustingimuste muutused, servaeefekti mõjud, tormimurd jms) avaldumise tulemusena.

Määruse § 26¹ järgi on Keskkonnaametil vääriselupaikade üle otsustamisel (raie, likvideerimine) kaalutusõigus. Kaalutusotsuse tegemisel peab Keskkonnaamet igakordselt kaaluma avalike huvide, raie tulemuse ja mõju vääriselupaigale vahel ning otsustama, milline (avalik) huvi peale jääb. Keskkonnaameti hinnangul on ka kõnealune elektriühenduse REP eeldatavalt suure riikliku ja avaliku huviga projekt, mida saab vääriselupaiga säilitamise üle otsustamisel kaaluda.

Vääriselupaikade puhul tuleb ehitiste kavandamisel võtta esmaseks eesmärgiks mõjusid vältida (valides asukohti, kus mõju vääriselupaikadele puudub). Kui see ei ole võimalik (nt trassi vms ehitiste nihutamine ei ole tehnilistel põhjustel võimalik), on võimalik kaaluda vääriselupaiga ala raadamist. KSH aruande alaptk-s 8.19 on suurel hulgal raadamisele minevaid vääriselupaiku tabelina välja toodud. Leevendusmeetmena tuleb kahjustada saanud vääriselupaikade kahjude kompenseerimiseks leida arendajal uued samaväärsed vääriselupaigad lähipiirkonnas, et vääriselupaikade pindala ei väheneks registris (võimalusel 20 km raadiuses hävinenud vääriselupaigast). Eraomandis oleva lepinguga vääriselupaiga osas tuleb suhelda lepingupartneritega (maaomanik ja Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus), kuidas on trassi rajamise raames võimalik ennetähtaegselt lepingut lõpetada selleks trahvi maksmata. AsendusVEP-id riigimaal tuleb leida projekteerimise etapis ja infot kajastatakse projekti seletuskirjas, mis tuleb saata Keskkonnaametile. Palume täpsustada REP-i materjale.

27. KSH aruandes on toodud iga valdkonna juures keskkonnameetmed. Keskkonnameetmed ei ole samas mahus markeeritud REP-i seletuskirjas (ptk-i 4, kus on esitatud REP-i elluviimise tingimused). REP-i seletuskirjas ei ole täpsustatud, miks on esitatud vaid osa KSH aruandes toodud keskkonnameetmetest. Oleme seisukohal, et REP-i seletuskirjas peavad olema indikeeritud kõik KSH aruandes väljatöötatud (olulise) ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või leevendamiseks vajalikud keskkonnameetmed, samuti seiremeetmed.

REP-i seletuskirjas ei ole täies mahus välja toodud nt KSH aruande lk 160, 170, 194-196, 243, 250, 266-284, 287, 296-298 toodud keskkonnameetmeid. Palume REP-i seletuskiri läbivalt üle vaadata ja täiendada, arvestades muu hulgas ka käesolevas kirjas esitatud erinevaid meetmeid puudutavaid märkusi ja ettepanekuid.

28. Peame vajalikuks täiendada REP-i seletuskirja, tuues selles välja erinevad ajalised piirangud, vt ka märkusi eespool.

Praegu on nt REP-i seletuskirja alaptk-s 4.7.5. toodud: „4.7.5.11. Merekaabli paigaldustööde ajakava tuleb siduda kalastiku, linnustiku, hüljeste ja merepõhja elustiku kaitseks seatavate ajaliste piirangutega.“ REP-i seletuskirja alaptk-s 4.4.2. on viidatud täpsele ajavahemikule kalastiku osas: „4.4.2.3. Tööde teostamisel tuleb vältida kalade kudeaega märtsi algusest kuni juuni esimese dekaadi lõpuni ning vajadusel teha heljumi leviku modelleerimine ja seire. Kaldatsoonis tuleb kasutada võimalikult kohalikku merepõhja materjali.“ KSH aruande lk 196 on merepõhjaelupaikade kohta toodud: „Merepõhja kooslused on kahjustamisele/häirimisele eriti tundlikud perioodil varakevadest kesksuveni (aprillist kuni juulini).“, samasisuline meede on ka lk 296. KSH aruande lk 200 ja 201 on linnustiku kohta toodud: „Merekaabli rajamisel tuleb tööd ajastada väljapoole kaitse-eesmärgiks olevatele linnuliikidele olulisi fenofaase.“

29. REP-i seletuskirja alaptk-s 4.2.1 on toodud: „4.2.1.19. Merekaabli puhul tuleb projekteerimisel võtta setteproovid, analüüsida lõimist, ohtlikke aineid ja toitainesisaldust, modelleerida heljumi levikut ning määrata ehitusaegne ja järelseire“.

Märgime, et projekteerimise ja keskkonnaloa taotlemise järjekord ei ole seaduses paika pandud. Siiski juhime tähelepanu, et teave uuringutest on oluline ka keskkonnaloa andmisel. Seega palume asjaoluga arvestada uuringute ajastamisel.

30. REP-i seletuskirja alaptk-des 4.2.1. (p 4.2.1.19.) ja 4.7.5 (p 4.7.5.19.) on toodud, et tuleb modelleerida heljumi levikut. Siiski, REP-i seletuskirja alaptk-s 4.4.2. (p 4.4.2.3.) on toodud seevastu, et vajadusel teha heljumi leviku modelleerimine. Leiame, et heljumi tekke ja leviku modelleerimine on vajalik, sellele viitab ka KSH aruande lk 158 ja 160. Palume REP-i seletuskirja sõnastus sellest lähtuvalt ühtlustada.

31. REP-i seletuskirja alaptk-s 4.4. on toodud: „4.4.1.1. Merekaabel projekteeritakse planeeringuga määratud 432 meetri laiusesse trassikoridori. Trassikoridori sisse jäävat nihutamisruumi kasutatakse kaabliahelate täpse asukoha määramiseks, merepõhja ebasobivate lõikude vältimiseks ning mõju vähendamiseks mereelupaikadele, kalastikule, hüljestele, linnustikule, laevateedele, kalapüügile ja veealusele kultuuripärandile.“

Siiski ei ole KSH aruandes markeeritud selgeid põhimõtteid, millest lähtuvalt täpset kaabli asukohta määratakse näiteks hüljeste, linnustiku ja kalastiku osas. Seega palume suunise sõnastus üle vaadata ja täpsustada.

32. REP-i seletuskirja alaptk-s 4.4.2. on toodud: „4.4.2.1. Tööde teostamisel tuleb eelistada tehnoloogiaid, mis minimeerivad merepõhja häiringut ja heljumi teket.“ Palume viidata, kus on markeeritud, millised tehnoloogiaid minimeerivad häiringuid või mis etapis need tehnoloogiaid välja selgitatakse. Palume täiendada.

33. REP-i seletuskirja alaptk-s 4.7.5. (p 4.7.5.19) on viidatud merepõhja uuringutele. Kas nende all on mõeldud merepõhja elupaikade uuringuid või ehitusgeoloogiat? Palume täpsustada.

34. REP-i seletuskirja alaptk-s 4.7.10. „4.7.10.13. Nõlva, Vana-Nurtu, Kilgi soo, Araste ja Tiduvere metsise piirkondades ning Rumba tedre piirkonnas tuleb ehitustööd ajastada nii, et vältida töid mängu-, pesitsus- ja poegade kasvatamise perioodil, kui vastav ajaline piirang määratakse ornitoloogilise sisendi või Keskkonnaameti tingimustega.“

Palume meede üle vaadata ja täpsustada. Palume täpsustada, millisel juhul ja millise menetluse raames on mõeldud küsida ornitoloogilist sisendit või Keskkonnaameti tingimusi ning mida on mõeldud Keskkonnaameti tingimuste all. Märkime, et ajaline piirang tuleks määrata REP-i seletuskirjas.

35. REP-i seletuskirjas ja KSH aruandes on ette nähtud elektriühenduse ehitusaegne ja -järgne seire. Palume REP-i seletuskirja tingimusena lisada, et ehitusaegsete ja -järgsete negatiivsete mõjude hilisemal ilmnemisel on õigus nõuda nende leevendamist ja/või hüvitamist. Kuna pikemaajalised valdkondlikud uuringud on näidanud, et looduses toimuvate muutuste tõttu võib taristu rajamise järgselt pikemas perspektiivis ilmned ka seni prognoosimatuid negatiivseid mõjusid, siis soovitame kavandada järelseire kogu taristuobjekti eluea vältel läbi viidava kindla seiresammuga (nt 5 aastat), et kavandada vajadusel leevendus- või hüvitusmeetmeid.
36. REP-i lisades (sh KSH aruandes) on nimetatud Maa-ametit (nt viide erinevatele kaardirakendustele). Palume parandada, kuna nüüd on tegemist Maa- ja Ruumiametiga.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Helen Manguse

juhataja

keskkonnakorralduse büroo

Irma Pakkonen 5683 1311 (keskkonnakorraldus), irma.pakkonen@keskkonnaamet.ee

Märt Öövel 5306 8315 (looduskasutus), mart.oovel@keskkonnaamet.ee

Art Villem Adojaan 5348 7096 (looduskasutus), art.adojaan@keskkonnaamet.ee

Pauli Saag 5353 8356 (looduskasutus), pauli.saag@keskkonnaamet.ee

Meeli Kesküla 5345 4246 (looduskasutus), meeli.keskula@keskkonnaamet.ee

Tarmo Evestus 5308 8511 (loodushoid), tarmo.evestus@keskkonnaamet.ee

Gunnar Raun 5688 7157 (looduskaitse planeerimine), gunnar.raun@keskkonnaamet.ee

Ave Sadam 512 4689 (metsandus), ave.sadam@keskkonnaamet.ee

Kai Ginter 5699 4373 (vesi), kai.ginter@keskkonnaamet.ee

Merike Rosin 5447 0092 (maapõu), merike.rosin@keskkonnaamet.ee

Ly Jalakas 5198 4093 (välisõhk), ly.jalakas@keskkonnaamet.ee

Toomas Kalda 510 7975 (keskkonnakorraldus), toomas.kalda@keskkonnaamet.ee